



KEN JE RECHTEN ALS PATIËNT

*informatie en tips voor personen met
een chronische aandoening*



Vlaams patiëntenplatform
Samen sterker

Colofon
Editie maart 2025
Prijs: op aanvraag / gratis voor ledenverenigingen
Verantwoordelijke uitgever: Christine Baelus,
Egide Alenusstraat 4A, 3290 Diest
Auteurs: Annet Wauters, Julie Hendrix
Tekstbewerking: Lise Dehouwer en nagelezen door Sarah Jacobs en Else Tambuyzer
Lay-out: Isabelle Roelandts (op ontwerp van Plotsklaps)



INHOUDSTAFEL

1 – DE PATIËNTENRECHTENWET	4
1 – Wie is een 'patiënt'?	6
2 – Wie is een gezondheidszorgbeoefenaar?	6
3 – Wat is gezondheidszorg?	6
2 – WELKE RECHTEN HEB JE ALS PATIËNT?	7
1 – Het recht op een of meerdere vertrouwenspersonen en het aanduiden van een vertegenwoordiger	8
2 – Het recht op kwaliteitsvolle dienstverlening	14
3 – Het recht op vrije keuze van je zorgverlener	16
4 – Het recht op informatie over je gezondheidstoestand	17
5 – Het recht op geïnformeerde toestemming	18
6 – De rechten rond je patiëntendossier	20
7 – Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer	23
8 – Het recht op pijnbehandeling	23
9 – Het recht om klacht neer te leggen	24
3 – PATIËNTENRECHTEN IN DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG	26
1 – Wat is een gedwongen opname?	28
2 – De rechten van de patiënt tijdens een gedwongen opname	28
4 – WAT KAN JE REGELEN VOOR LATER? VROEGTIJDIGE ZORGPLANNING	29
5 – DOCUMENTEN	32
Aanwijzing van een vertrouwenspersoon	33
Aanwijzing van een vertegenwoordiger	35
6 – WAT IS HET VLAAMS PATIËNTENPLATFORM VZW?	36
7 – ANDERE BROCHURES VAN HET VLAAMS PATIËNTENPLATFORM VZW	38



1

DE PATIËNTEN- RECHTENWET

In ons land bestaat sinds 22 augustus 2002 de patiëntenrechtenwet.¹ Het doel van de wet is kwaliteitsvolle en beter toegankelijke gezondheidszorg verzekeren. In februari 2024 volgden er enkele belangrijke wijzigingen aan de wet. Zo wil de wetgever jouw patiëntenrechten vandaag en in de toekomst garanderen.

De wet zegt dat iedereen die gezondheidszorg krijgt meerdere rechten heeft. Zo weet jij wat je als patiënt kan verwachten en weten zorgverleners wat van hen verwacht wordt. Dat zorgt voor een duidelijke relatie tussen beiden.

Om de naleving van deze patiëntenrechten te garanderen en het belang van de dialoog te beklemtonen, koos de wetgever voor klachtenbemiddeling. Als je rechten geschonden worden, kan je met je klacht naar een ombudsdienst. Daar zal de ombudspersoon samen met jou zoeken naar een oplossing.

Hoe belangrijk de wet ook is, toch weten zowel patiënten als zorgverleners vaak niet wat ze kunnen verwachten. Hoe meer mensen hun rechten kennen, hoe beter. Daarom maakten we deze brochure. Je vindt er een schat aan informatie en praktische tips over jouw rechten als patiënt.

¹ Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, BS 23 februari 2024 (https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2002082245&table_name=wet).

1 – WIE IS EEN 'PATIËNT'?

Volgens de wet is 'iedereen die gezondheidszorg krijgt' een patiënt. De wet ziet patiënten als personen die deelnemen aan hun eigen gezondheidszorg. Je moet niet uitdrukkelijk zelf om die zorg vragen. De wet geldt ook als ouders gezondheidszorg vragen voor hun kind of als een werkgever laat controleren of je wel echt ziek bent. Zelfs bij een spoedgeval, als je zorg krijgt zonder dat je erom vraagt, blijft de wet van toepassing.

2 – WIE IS EEN GEZONDHEIDSZORGBEOEFENAAR?

Alle mensen die een beroep in de gezondheidssector uitoefenen, moeten de patiëntenrechtenwet naleven. Samen worden ze aangeduid met de algemene term 'gezondheidszorgbeoefenaar'.

In deze brochure spreken we over zorgverleners. Het gaat dan om artsen, tandartsen, apothekers, vroedvrouwen, kinesitherapeuten, verpleegkundigen, zorgkundigen, psychologen, hulpverlenersambulanciers en paramedici, zoals diëtisten of ergotherapeuten.²

² Het gaat om alle zorgverleners die beschreven staan in de Gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende uitoefening van de gezondheidszorgberoepen. De Koning heeft de mogelijkheid om ook personen die zorg geven en niet in die wet staan onderhevig te maken aan de wet patiëntenrechten.

3 – WAT IS GEZONDHEIDSZORG?

Met gezondheidszorg bedoelt de wetgever 'alles wat een beroepsbeoefenaar doet om de gezondheidstoestand van de patiënt vast te stellen, te behouden, te herstellen of te verbeteren'. Bovendien gaat het ook om diensten om het uiterlijk van een patiënt (esthetische redenen) te veranderen of om de patiënt bij het sterven te begeleiden. De wet omschrijft gezondheidszorg erg ruim. Zo gaat het onder meer om: preventieve en genezende zorg, nazorg en revalidatie, onderzoeken van de adviserend arts van een ziekenfonds of een arbeidsarts, medische onderzoeken in het kader van verzekeringsgeneeskunde, gerechtelijke geneeskunde of schoolgeneeskunde.

De wet stelt ook dat de patiënt en zorgverlener moeten samenwerken aan de beste zorg voor de patiënt. Ze gedragen zich respectvol, ten opzichte van elkaar maar ook ten opzichte van andere patiënten en zorgverleners. Als dat nodig is, zal de zorgverlener met andere zorgverleners (uit andere disciplines) overleggen en, als patiënten dat vragen, hun naasten betrekken.

2

WELKE RECHTEN HEB JE ALS PATIËNT?



1 – HET RECHT OP EEN OF MEERDERE VERTROUWENSPERSONEN EN HET AANDUIDEN VAN EEN VERTEGENWOORDIGER

Je vertrouwenspersoon kan je bijstaan, maar kan niet in jouw plaats beslissen.

Een vertrouwenspersoon is iemand die je zelf kiest en die je kan bijstaan bij het uitoefenen van je patiëntenrechten. Dit kan iemand van je familie, een goede vriend of buur zijn.

Een vertrouwenspersoon kan je onder andere in de volgende situaties bijstaan:

- ▶ Als je informatie krijgt:
 - kan je vragen om die informatie samen met je vertrouwenspersoon te ontvangen,
 - kan je vragen dat de informatie aan je vertrouwenspersoon wordt meegedeeld.
- ▶ Als je niet geïnformeerd wil worden:
 - moeten zorgverleners je

Ik voelde me al een tijdje depressief, dus ik ging op aanraden van mijn huisarts naar een psycholoog. Tijdens het eerste gesprek blokkeerde ik. Het lukte me niet om op de vragen van de psycholoog te antwoorden. Ik denk dat het me had kunnen helpen als mijn vrouw bij me was geweest. Had ik haar mogen meenemen naar het gesprek?

Steven, 35 jaar

vertrouwenspersoon raadplegen vóór ze beslissen om je tegen je wil toch te informeren. Dat kan bijvoorbeeld wanneer het niet meedelen van de informatie je gezondheid ernstig bedreigt.

- ▶ Als je zorgverleners informatie over je gezondheid niet geven, omdat ze denken dat die informatie je gezondheid kan schaden:
 - moet je zorgverlener de informatie aan je vertrouwenspersoon meedelen.
- ▶ Als je je patiëntendossier wil raadplegen:
 - mag je vertrouwenspersoon samen met jou het dossier inkijken,
 - mag je vertrouwenspersoon met jouw toestemming je dossier alleen inkijken.

Je kan meerdere vertrouwenspersonen aanduiden. Wie jou wanneer bijstaat, bepaal je zelf. Iemand die je bijvoorbeeld begeleidt bij een afspraak met een zorgverlener kan op dat moment je vertrouwenspersoon zijn (zonder dat je hem of haar formeel aanduidde). Maar je kan er ook

voor kiezen om één of meerdere vertrouwenspersonen formeel aan te duiden. We raden dit sterk aan.

Hoe duid je een vertrouwenspersoon aan?

- ▶ Kies iemand die je volledig vertrouwt en die je vertrouwenspersoon wil zijn. Een familielid of een goede vriend bijvoorbeeld.
- ▶ Vraag aan je zorgverlener(s) om de identiteit van deze persoon toe te voegen aan je patiëntendossier. Je kan hiervoor het document op pagina 33 van deze brochure gebruiken. De identiteit van de vertrouwenspersoon wordt op dit moment niet gedeeld tussen zorgverleners, dus het is belangrijk dat je het document aan al jouw zorgverleners bezorgt.

Tip

Je zorgt best voor drie exemplaren van dit document: een voor jezelf, een voor je vertrouwenspersoon en een om aan je dossier toe te voegen. In de toekomst moet het mogelijk worden om de identiteit van je vertrouwenspersoon op te nemen in het gedeeld elektronische patiëntendossier. Zo weet elke zorgverlener wie wanneer jouw vertrouwenspersoon is.

Een vertegenwoordiger oefent je rechten uit

In principe oefen je zelf je patiëntenrechten uit. Als je minderjarig bent of wilsonbekwaam wordt, kan dat niet (meer). De wet regelt wie in zo'n geval jouw rechten waarborgt. Want wat gebeurt er als je in coma raakt of dementie krijgt? Wanneer je zelf geen beslissingen meer kan nemen, komt je vertegenwoordiger dus op voor jouw belangen.

Ik ben nu 75 jaar oud en heb geen directe familie meer. Mijn ouders zijn overleden en ik heb geen broers of zussen. Wel heb ik een heel goed contact met mijn buurman Jean-Pierre, we zien elkaar dagelijks en komen erg goed overeen. Ik heb een heel duidelijk beeld van wat ik wel en niet wil naar mijn levenseinde toe. Zo wil ik niet meer gereanimeerd worden en wil ik ook geen operaties meer ondergaan. Ik maak me zorgen over het moment dat ik dat niet meer zelf kan vertellen aan de zorgverleners. Kan ik mijn buurman vragen om mijn wensen aan de zorgverleners door te geven?

Willem, 75 jaar

De minderjarige patiënt

Minderjarigen zijn volgens de wet juridisch onbekwaam om zelf hun rechten als patiënt uit te oefenen. Daarom oefenen de (pleeg)ouders of voogd de rechten van een minderjarige patiënt uit. Toch moeten minderjarige patiënten zoveel als mogelijk betrokken worden en kunnen ze in bepaalde omstandigheden zelf beslissen. De zorgverlener moet beoordelen of minderjarigen in staat zijn om de gevolgen van beslissingen over hun zorg in te schatten. Daarvoor kijkt de zorgverlener naar hun leeftijd en maturiteit.

Bijvoorbeeld: Als een zorgverlener oordeelt dat een minderjarige jongen van 17 jaar in staat is om goed te oordelen over zijn belangen, kan hij zelfstandig zijn rechten uitoefenen, zonder tussenkomst van zijn (pleeg)ouders of voogd.

Meerderjarige patiënten die niet in staat zijn om hun rechten zelf uit te oefenen.

Normaal gezien oefen je als meerderjarige patiënt je rechten volledig zelf uit. Als je niet (meer) in staat bent om dat te doen, zal een vertegenwoordiger je belangen verdedigen. Je bent dan wilsonbekwaam. Dat kan bijvoorbeeld komen door dementie, een verstandelijke beperking, een psychische problematiek of een coma. Het is je behandelende arts die beoordeelt of je wilsbekwaam bent of niet. Je vertegenwoordiger kan al je rechten als patiënt uitoefenen, vanuit jouw wil en in jouw belang. Toch moet je ook als wilsonbekwame

meerderjarige patiënt zoveel mogelijk betrokken worden bij het uitoefenen van je rechten omdat ook wilsonbekwame patiënten voorkeuren hebben.

Een zorgverlener kan enkel in overleg met alle betrokken collega's afwijken van de beslissing van je vertegenwoordiger. Dat kan noodzakelijk zijn om je patiëntenrechten te beschermen. Ook kan een zorgverlener in multidisciplinair overleg je patiëntenbelangen behartigen als er geen andere vertegenwoordiger is of als er een conflict is tussen meerdere personen die als vertegenwoordiger kunnen optreden. Je vertegenwoordiger kan nooit ingaan tegen je uitdrukkelijke wilsverklaring, bijvoorbeeld wat het toelaten of weigeren van een behandeling betreft.

Wie is je vertegenwoordiger? Het waternal-systeem van de patiëntenrechtenwet

Een vertegenwoordiger heeft altijd dezelfde rol: je patiëntenrechten uitoefenen. Toch bepaalt de wetgever een volgorde waarin iemand als vertegenwoordiger kan optreden. Dat heet het cascade- of waternal-systeem. Een vertegenwoordiger die lager in de rang staat, zal pas kunnen optreden als een hoger geordende vertegenwoordiger ontbreekt of niet wil optreden.

Er bestaan drie soorten vertegenwoordigers voor meerderjarige wilsonbekwame patiënten:

- een door de patiënt benoemde vertegenwoordiger,
- een door de rechter aangeduide

vertegenwoordiger,

- een door de wet aangewezen vertegenwoordiger.

In de eerste plaats kan je zelf een vertegenwoordiger aanduiden. Dit kan iemand van je familie, een goede vriend of een buur zijn. Iemand die goed weet wat jij wil. Als je geen vertegenwoordiger aanduidde en de vrederechter plaatste je onder bewind, dan kan de vrederechter een bewindvoerder aanduiden die dan beslist over je patiëntenrechten. Dit kan heel wat verwarring en onrust veroorzaken als de bewindvoerder iemand is die je niet goed kent of vertrouwt. Een aangeduide vertegenwoordiger krijgt voorrang op de bewindvoerder. Door een vertegenwoordiger aan te duiden, kan je dit dus vermijden! Als jij of de vrederechter geen vertegenwoordiger aanduidde op het moment dat je wilsonbekwaam bent, dan bepaalt de wet wie je vertegenwoordiger is.

We raden sterk aan zelf tijdig een vertegenwoordiger aan te duiden die je patiëntenrechten zal uitoefenen wanneer jij dit niet meer kan. Dat kan zelfs al wanneer je nog kerngezonder bent. Je kan met je vertegenwoordiger op voorhand je wensen bespreken. Doe het vandaag, het kan je later heel wat kopzorgen besparen. En zo heb je de zekerheid dat je belangen in alle omstandigheden zo goed mogelijk worden behartigd.

Je kan alleen een vertegenwoordiger aanduiden als je wilsbekwaam bent. Dit betekent dat je duidelijk kan zeggen wat je wil en welke zorgen je wenst. Kan je dat niet meer (bijvoorbeeld door ernstige dementie), dan

kan je ook geen vertegenwoordiger meer aanduiden. Je kan meerdere personen als vertegenwoordiger aanduiden. Je bepaalt dan zelf de volgorde waarin ze optreden.

Tip

Als je kunt, praat tijdig over de aanstelling van een vertegenwoordiger met iemand die je over deze heel persoonlijke kwestie kunt vertrouwen. Doe dat met je familie of met je huisarts, een nabije vriend ...

Je kan je steeds bedenken en het document herroepen. De door jou aangewezen vertegenwoordiger zal dan niet meer in jouw plaats kunnen optreden.



Hoe duid je een vertegenwoordiger aan?

Zelf een vertegenwoordiger aanduiden is heel eenvoudig. Dat doe je door diens naam op te nemen in je wilsverklaring, in een zorgvolmacht of door een document op te maken dat jouw naam en de naam van je vertegenwoordiger vermeldt.

In drie stappen een vertegenwoordiger aanduiden:

- Kies iemand die je ten volle vertrouwt en die je vertegenwoordiger wil zijn. Je kan bijvoorbeeld een goede vriend of een familielid aanduiden. Als je meerdere vertegenwoordigers wil aanduiden, raden we je aan om een volgorde te bepalen waarin ze kunnen optreden.
- Vul het document op pagina 35 in.
- Laat het document toevoegen aan je patiëntendossier(s). Je laat best

aan al je zorgverleners weten wie je vertegenwoordiger is.

Als je dat wil, kan je ook naasten aanduiden die je vertegenwoordiger bijstaan. Zij kunnen de vertegenwoordiger dan bijvoorbeeld helpen bij het toestemmen tot een bepaalde behandeling.

Wat als het moeilijk loopt met je vertegenwoordiger?

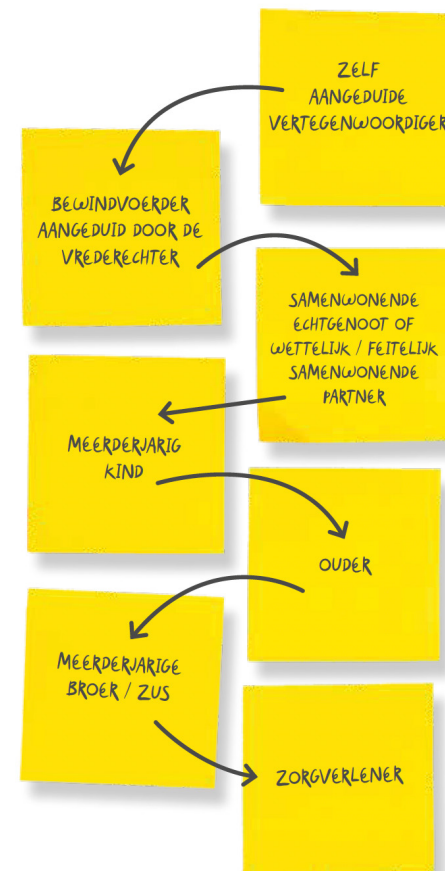
Als vertegenwoordigers van hetzelfde 'niveau' (bijvoorbeeld broers en zussen) niet overeenkomen over jouw belangen, zal je zorgverlener in overleg met andere zorgverleners je patiëntenrechten waarborgen en uitoefenen.

Wanneer je zelf geen vertegenwoordiger aanduidde en de vrederechter geen bewindvoerder aanduidt, worden je patiëntenrechten uitgeoefend door de samenwonende echtgenoot of je wettelijk of feitelijk samenwonende partner. Is er geen echtgenoot of partner of wil die dit niet doen? Dan worden je rechten in opeenvolgende volgorde uitgeoefend door:

- een meerderjarig kind,
- een ouder,
- een meerderjarige broer of zus.

Als deze personen je patiëntenrechten ook niet willen behartigen of als ze ontbreken, zal de betrokken zorgverlener je belangen als patiënt behartigen. Eventueel in overleg met de collegazorgverleners.

Wanneer een zorgverlener inschat dat jouw vertegenwoordiger je belangen niet goed waarborgt, kan die zorgverlener je vertegenwoordiger toegang tot je patiëntendossier weigeren. Als een beslissing van je vertegenwoordiger jouw gezondheid kan schaden, kan de zorgverlener ingaan tegen die beslissing. Tenzij er een wilsverklaring van jou is waarin je zelf die keuze beschreef. Een zorgverlener kan nooit ingaan tegen jouw voorafgaande wilsverklaring. Als een zorgverlener tegen jouw vertegenwoordiger ingaat, zal die dat altijd eerst moeten bespreken met andere zorgverleners en vervolgens een schriftelijke motivering voor die keuze in je patiëntendossier opnemen.



Ik ben erg ontevreden over de kwaliteit van mijn tandprothese. Het kunstgebit ziet er niet mooi uit en ook de vorm zorgt voor grote ongemakken. Ik vroeg mijn tandarts om een nieuwe afspraak. Hij wilde er niet van weten en was kort van stof. Heb ik dan geen recht op een kwaliteitsvolle dienstverlening?

Tine, 57 jaar

2 – HET RECHT OP KWALITEITSVOLLE DIENSTVERLENING

Als patiënt heb je recht op kwaliteitsvolle dienstverlening. Dit betekent dat de zorgverlener op een goede en zorgvuldige manier moet handelen volgens jouw behoeften. Je moet erop kunnen rekenen dat zorgverleners gebruik maken van de beschikbare medische kennis en technologie. Zorgverleners moeten ook op de hoogte zijn van de wetenschappelijke normen en aanbevelingen. Zo moet een tandarts bijvoorbeeld zorgen dat je een tandprothese krijgt die goed past en waarover je tevreden bent. Als je niet tevreden bent, moet je tandarts je verder helpen of doorverwijzen.

Kwaliteitsvol betekent ook dat de zorgverlener respect voor je heeft. De zorgverlener respecteert je menselijke waardigheid en behandelt je zonder een onderscheid te maken op grond van wie je bent. De zorgverlener moet je morele, culturele en religieuze waarden als patiënt respecteren.

Doelgerichte zorg is ook een onderdeel

van kwaliteitsvolle zorg. Dat wil zeggen dat zorg vertrekt vanuit jouw waarden, normen en levensdoelen om een zo hoog mogelijke levenskwaliteit te behalen. Je zorgverlener moet dus rekening houden met wat jij belangrijk vindt in het leven.

Tip

Vind je het moeilijk om te weten wat je levensdoelen zijn? Daarvoor ontwikkelden we Doelzoeker. Deze tool helpt je om je levensdoelen in kaart te brengen en er vervolgens over te praten met je zorgverleners, je omgeving, arbeidsbemiddelaars... Surf naar www.doelzoeker.be en ga aan de slag!

Het recht op kwaliteitsvolle dienstverlening wordt verder uitgewerkt in een andere wet: de wet inzake de kwaliteitsvolle praktijkvoering, kortweg kwaliteitswet¹. Die wet beschrijft wat een zorgverlener concreet moet doen om kwaliteitsvolle zorg te geven.

¹ https://etaamb.openjustice.be/nl/wet-van-22-april-2019_n2019041141.html.

Wat verwachten patiënten?

Patiënten verwachten dat de zorgverlener respectvol omgaat met hen, en dus:

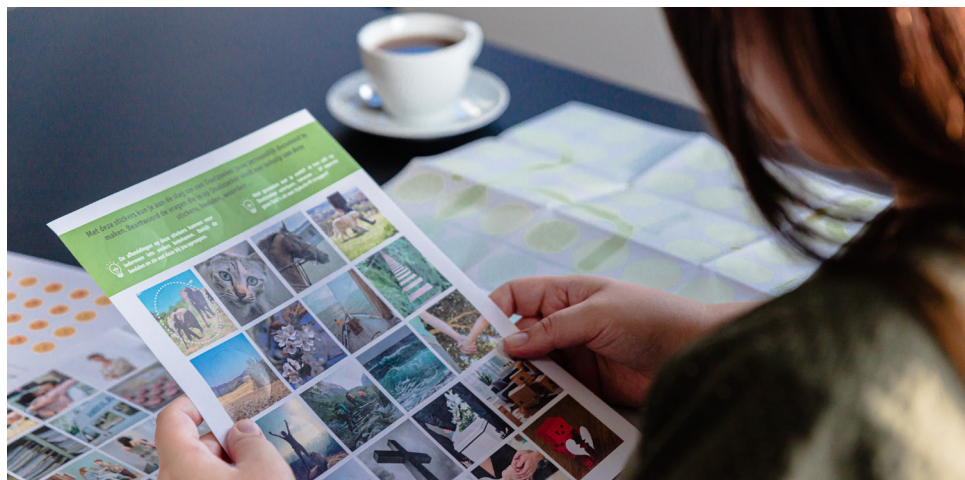
- vriendelijk is en bereid is om te luisteren,
- rekening houdt met wat de patiënt inbrengt,
- eerlijk is,
- hen niet betuttelt en de patiënt benadert als een gelijkwaardige,
- de tijd en autonomie van de patiënt respecteert,
- de patiënt als mens en niet alleen als patiënt ziet,
- rekening houdt met de (financiële) draagkracht van de patiënt.

Patiënten verwachten dat de zorgverlener deskundig is in zijn vak, en dus:

- de beste behandeling voor de patiënt voorstelt,
- geen overbodige zorg of overbodige kosten opdringt,
- goed opgeleid en bijgeschoold is,
- tijdig doorverwijst.

Patiënten verwachten dat de zorgverlener in een eigentijdse omgeving werkt met:

- een aangename wachtzaal en praktijkruimte,
- een veilige infrastructuur,
- een minimum aan comfort.



3 – HET RECHT OP VRIJE KEUZE VAN JE ZORGVERLENER

Een vrije keuze ...

Je hebt als patiënt het recht om zelf een zorgverlener te kiezen. Je mag die keuze op elk moment herzien. Je keuzevrijheid blijft ook gelden als je naar een andere zorgverlener wordt doorverwezen.

... maar niet absoluut

Toch is het recht op vrije keuze van zorgverlener niet absoluut. In een aantal situaties is het praktisch niet mogelijk om je zorgverlener te kiezen. Bijvoorbeeld bij arbeidsgeneeskunde of voor mensen met een psychische aandoening die gedwongen worden opgenomen. In een ziekenhuis kan je bijvoorbeeld ook niet altijd vrij kiezen omdat er misschien maar één gynaecoloog, één geriater of één uroloog aanwezig is.

Een zorgverlener kan een patiënt ook weigeren om persoonlijke of beroepsredenen. Als de zorgverlener al een behandeling gestart is, moet die wel de continuïteit van zorg waarborgen door je bijvoorbeeld door te verwijzen naar een andere zorgverlener. In een noodgeval moet een zorgverlener je wel altijd helpen.

Een tweede advies?

De wet geeft je ook het recht om een tweede zorgverlener te raadplegen. Zo kan je een tweede advies of 'second opinion' over je gezondheid vragen of kan je van zorgverlener veranderen als je dat wil.

Ik ben op zoek naar een nieuwe gynaecoloog, maar zou me niet op mijn gemak voelen bij een mannelijke dokter. Als vrouw wil ik graag een vrouwelijke gynaecoloog. Mijn huisarts verwees me door naar een man. Heb ik geen recht op vrije keuze van de zorgverlener?

Sofie, 28 jaar

Een goed geïnformeerde keuze

Om een goede keuze te maken, is het belangrijk dat je je goed informeert. De wet zegt daarom dat zorgverleners jou moeten informeren of ze al dan niet een verzekeringsdekking of een vorm van bescherming voor beroepsaansprakelijkheid hebben. Als de zorgverleners niet voldoen aan de voorwaarden om hun beroep te kunnen uitoefenen (bijvoorbeeld een schorsing), brengen ze jou daar ook van op de hoogte. Je mag zorgverleners ook steeds vragen naar hun beroepsbekwaamheid en beroepsservaring.

Wat verwachten patiënten?

Patiënten verwachten dat:

- ▶ ze kunnen kiezen tussen verschillende zorgverleners, op basis van vergelijkbare en objectieve informatie over de zorgverleners,
- ▶ de continuïteit van de zorg gegarandeerd wordt, ook al heeft de patiënt of mantelzorger gekozen voor een andere zorgverlener,
- ▶ zorgverleners openstaan voor een tweede of derde opinie bij een andere zorgverlener.

4 – HET RECHT OP INFORMATIE OVER JE GEZONDHEIDSTOESTAND

Alle informatie ...

Als patiënt heb je recht op alle informatie die je een beter inzicht geeft in je gezondheidstoestand en de (vermoedelijke) evolutie ervan. Je zorgverlener zal je dus over de diagnose en verloop van je ziekte moeten inlichten. Ook wanneer er geen behandeling mogelijk is of je geen behandeling wenst, heb je recht op deze informatie.

... op een kwaliteitsvolle manier en op jouw maat

Zorgverleners moeten je op een kwaliteitsvolle manier en op jouw maat informeren. Dat betekent dat ze rekening moeten houden met onder andere je leeftijd, je opleiding en je emotionele draagkracht. Zorgverleners kijken hierbij ook naar je persoonlijke situatie. Ze vragen dus wat jij wel of niet nodig hebt. Je krijgt alle informatie tijdens een gesprek, maar je kan ook vragen om de informatie te noteren (op papier of

Wanneer ik op consultatie ga bij mijn oncoloog, krijg ik ontzettend veel informatie te verwerken. Thuis merk ik vaak dat ik de helft alweer vergeten ben. Het zou enorm helpen als ik het gesprek later opnieuw kan beluisteren. Mag ik een geluidsopname maken van het gesprek bij mijn dokter?

Linda, 48 jaar

Wat verwachten patiënten?

Patiënten verwachten dat de zorgverlener hen alle informatie geeft over:

- ▶ hun ziekte,
- ▶ de voorgestelde behandeling en de mogelijke alternatieven,
- ▶ mogelijke implicaties van de behandeling (ook financiële),

En ook informatie over:

- ▶ patiëntenverenigingen,
- ▶ gevolgde bijscholingen,
- ▶ of ze de geldende prijsafspraken volgen (geconventioneerd of niet).

elektronisch). Bovendien kan je je zorgverlener vragen de informatie ook aan je vertrouwenspersoon mee te delen. Tijdens het gesprek moet je zorgverlener voldoende tijd voorzien, zodat jij ook vragen kan stellen. Je mag ook een geluidsopname van het gesprek maken, op voorwaarde dat je je zorgverlener daar vooraf over informeert.

De therapeutische exceptie

Wanneer je zorgverlener vermoedt dat bepaalde informatie je gezondheid ernstig kan schaden, kan die beslissen om je (tijdelijk) niet alles te vertellen. Dit noemen we de 'therapeutische exceptie'. De zorgverlener moet ook hier vooraf een collega raadplegen en een schriftelijke motivering aan je patiëntendossier toevoegen. Heb je een vertrouwenspersoon aangeduid? Dan moet de zorgverlener die ook informeren. Van zodra de informatie niet langer een gevaar voor je gezondheid vormt, is de zorgverlener opnieuw verplicht je in te lichten.

5 – HET RECHT OP GEÏNFORMEERDE TOESTEMMING

Je toestemming is steeds vereist ...

Dat betekent dat je als patiënt het recht hebt om bij iedere tussenkomst van een zorgverlener je toestemming te geven of te weigeren. Geen enkele handeling kan zonder je toestemming opgestart, voortgezet of stopgezet worden. Je kan dus niet verplicht worden om een behandeling te ondergaan.

... uitdrukkelijk of stilzwijgend

Je moet uitdrukkelijk toestemming geven, behalve wanneer de zorgverlener uit je gedrag kan afleiden dat je akkoord gaat. We spreken van uitdrukkelijke toestemming als je expliciet je toestemming geeft. Je antwoordt bijvoorbeeld 'ja' wanneer je arts vraagt 'Mag ik een bloedstaal nemen?'. Als je impliciet je toestemming geeft, spreken we van stilzwijgende toestemming. Zo kan je je arm uitsteken nadat je arts je om een bloedstaal vroeg. Zowel jij als de zorgverlener kunnen vragen om de toestemming (of weigering) schriftelijk vast te leggen. Dat document wordt dan toegevoegd aan je patiëntendossier.

Welke informatie moet je krijgen voor je toestemming geeft?

De zorgverlener moet je vooraf en tijdig alle informatie geven die nodig is om een goede beslissing te nemen. Voor je kan toestemmen, moet je zorgverlener je volledig en op maat informeren over de volgende

zaken rond je behandeling:

- het doel,
- de aard,
- de dringendheid,
- de duur,
- de frequentie,
- de relevante tegenaanwijzingen,
- de nevenwerkingen en mogelijke risico's,
- de nazorg,
- de mogelijke alternatieven,
- de financiële gevolgen, (dus ook over eventuele supplementen en niet-vergoede verstrekkingen),
- andere relevante verduidelijkingen.

Je zorgverlener moet je altijd alle informatie geven. Als het gaat om informatie over een behandeling, onderzoek of verzorging, geldt de therapeutische uitzondering niet (zie pagina 17).

Je toestemming weigeren of intrekken

Je mag altijd je toestemming voor een bepaalde tussenkomst weigeren of intrekken. Zorgverleners zijn verplicht je te informeren over de mogelijke gevolgen van je weigering of intrekking van je toestemming en samen met jou op zoek te gaan naar alternatieven. Dat kan bijvoorbeeld ook de doorverwijzing naar een andere zorgverlener zijn. Ze moeten je beslissing volledig respecteren. Je weigering mag er niet toe leiden dat je recht op kwaliteitsvolle zorg in het gedrang komt.

Wat verwachten patiënten?

Patiënten verwachten van zorgverleners dat ze:

- na volledige informatie, uitdrukkelijk vragen naar de toestemming van de patiënt,
- regelmatig controleren of deze toestemming nog geldt,
- patiënten uitnodigen om inspraak te hebben en te participeren in hun zorgplanning,
- bij weigering, toch het recht op kwaliteitsvolle zorg garanderen.

Het recht op toestemming of weigering vraagt bijzondere aandacht bij:

- medische studies,
- wilsonbekwame patiënten,
- personen die terminaal zijn,
- alle situaties van dwang.

Die bijzondere aandacht is belangrijk omdat in deze situaties patiënten mogelijk kwetsbaarder zijn. Een vertrouwenspersoon of vertegenwoordiger kan hier indien gewenst ondersteunen.

Een voorafgaande wilsverklaring opmaken

Je kan ook nu al vastleggen wat je wensen zijn rond toekomstige gezondheidszorg. Dat doe je via een voorafgaande wilsverklaring. Op die manier kan je bijvoorbeeld een weigering voor een bepaalde behandeling vastleggen. Zo is dat duidelijk wanneer je zelf niet meer in staat bent om je rechten uit te oefenen. Het is belangrijk dat deze verklaring ondubbelzinnig is zodat er over je wil geen twijfel bestaat. Je wilsverklaring moet volledig gerespecteerd worden. Je vertrouwenspersoon of vertegenwoordiger kan zorgverleners informeren over je voorafgaande wilsverklaring. In hoofdstuk 4 'Wat kan je regelen voor later?' geven we nog meer informatie over vroegtijdige zorgplanning.

En als men je toestemming niet kan vragen

Wat als een zorgverlener je toestemming niet kan vragen omdat je bijvoorbeeld bij een ongeval bewusteloos raakte, of omdat je vertegenwoordiger of wilsverklaring niet bekend is, maar je dringend behandeld moet worden? Zorgverleners moeten dan alle behandelingen starten die zij noodzakelijk achten. Ze moeten altijd handelen in het belang van je gezondheid. Bovendien moeten ze in je patiëntendossier vermelden dat er geen toestemming werd gegeven en dat het om een spoedgeval ging. Zodra je toestand het weer toelaat of men je vertegenwoordiger kan bereiken, zijn je rechten weer helemaal van kracht.

6 – DE RECHTEN ROND JE PATIËTENDOSSIER

Als patiënt heb je recht op een zorgvuldig bijgehouden en veilig bewaard patiëntendossier. In je patiëntendossier zitten alle documenten die te maken hebben met de professionele zorgrelatie tussen jou en je zorgverlener. Naast algemene gegevens zoals je identiteit en je adres bevat het ook alle medische informatie over jou als patiënt. Denk bijvoorbeeld aan de resultaten van onderzoeken, informatie die je tijdens een consultatie gaf en de notities van je zorgverlener. Je kan je zorgverlener ook altijd vragen om een document aan je patiëntendossier toe te voegen of om toelichting te krijgen bij de inhoud van je patiëntendossier. De zorgverlener moet je patiëntendossier minstens 30 jaar bijhouden. Als je van zorgverlener verandert, heb je het recht dat je zorgverlener je patiëntendossier aan de andere zorgverlener bezorgt.

Recht op inzage in je patiëntendossier

Je hebt altijd het recht om je patiëntendossier in te kijken. Dit recht op inzage moet je wel eerst mondeling of schriftelijk aanvragen. De zorgverlener moet je dan het dossier ten laatste binnen 15 dagen bezorgen. Als patiënt kan je geen gegevens inkijken die over iemand anders gaan. In het verleden konden zorgverleners persoonlijke notities maken. Die persoonlijke notities moesten niet met de patiënt gedeeld worden. Dat principe van persoonlijke

Ik ging een tijdje geleden op consultatie bij een psycholoog. Ik zou graag een afschrift van het dossier krijgen om thuis na te lezen. Mag ik een afschrift vragen?

Laetitia, 36 jaar

notities bestaat niet langer. Behalve gegevens over andere personen, mag je dus alles in je dossier bekijken.

Recht op een afschrift van je patiëntendossier

Je mag je zorgverlener een kopie van (een deel van) je patiëntendossier vragen. Je kan zelf kiezen of je het afschrift op papier of elektronisch wil ontvangen. Het eerste afschrift is gratis. Vanaf het tweede afschrift zal je mogelijk de werkelijke kosten (bijvoorbeeld de kopiekosten) moeten betalen. De zorgverlener moet je een afschrift weigeren als er aanwijzingen zijn dat derden (bijvoorbeeld een verzekeringsmaatschappij of een werkgever) je onder druk zetten om je dossier op te vragen. Hiermee wil de wetgever je beschermen tegen organisaties of personen met slechte bedoelingen.

Elektronische toegang

Je hebt recht op elektronische toegang tot je gezondheidsgegevens, zodat je bijvoorbeeld via je computer of smartphone je dossier kan inkijken. Dit moet gebeuren via een correct beveiligd platform. Verdere regels rond deze elektronische toegang zullen in een aparte 'eHealth wetgeving' worden uitgewerkt.

Wat na je overlijden?

Na het overlijden van een patiënt kunnen bepaalde nabestaanden het dossier van de overledene inkijken: de echtgenoot, partner, ouder, een kind, broer, zus, kleinkind of grootouder.

Daar zijn een aantal voorwaarden aan verbonden:

- De nabestaanden moeten een voldoende gemotiveerde en specifieke reden hebben om het dossier in te kijken. Die reden moet belangrijk

Wat verwachten patiënten?

Patiënten verwachten dat hun zorgverlener een patiëntendossier samenstelt dat:

- volledig is,
- verstaanbaar en respectvol is,
- veilig bewaard wordt,
- op elk moment kosteloos kan worden ingekeken,
- door de patiënt kan worden aangevuld. Op dit moment is dat enkel mogelijk door aan de zorgverlener te vragen om een notitie van jou toe te voegen.

Patiënten die erom vragen, verwachten dat zorgverleners het dossier via afschrift aan hen bezorgen (gratis of tegen de wettelijk bepaalde maximum kostprijs).

genoeg zijn om de privacy van de overleden patiënt op te heffen. De inzage kan bijvoorbeeld nodig zijn in verband met een testament, een verzekeringsovereenkomst, een aansprakelijkheidsprocedure of erfelijke factoren.

- De nabestaanden kunnen enkel de documenten die verband houden met de gemotiveerde reden inkijken.
- De nabestaanden kunnen geen afschrift van het patiëntendossier krijgen.
- De nabestaanden kunnen het patiëntendossier niet zelf inkijken. Dit recht kan je enkel uitoefenen via een beroepsbeoefenaar.
- De nabestaanden kunnen bijvoorbeeld hun huisarts vragen om het patiëntendossier op te vragen. De arts kan het dossier dan inkijken en mag enkel de relevante informatie meedelen aan de nabestaanden.
- De patiënt mag zich tijdens zijn leven niet tegen de inzage verzet hebben.

Mijn zussen en ik vermoeden dat de behandelend arts van onze ondertussen overleden moeder ons niet het hele verhaal vertelt. Kunnen we haar patiëntendossier inkijken?

Lies, 45 jaar

Bij het overlijden van een minderjarige patiënt heeft de vertegenwoordiger van de patiënt, meestal de (pleeg)ouders of voogd, rechtstreekse inzage in het patiëntendossier. De vertegenwoordiger moet daarvoor geen motivering geven. De vertegenwoordiger kan ook een afschrift van het patiëntendossier vragen. Bloedverwanten tot de tweede graad kunnen ook inzage krijgen of een afschrift vragen van het patiëntendossier van een overleden minderjarige patiënt. Zij moeten daar wel een voldoende gemotiveerde en gespecificeerde reden voor hebben. De nabestaanden kunnen toelichting vragen bij de inhoud van het patiëntendossier. Net zoals bij overleden meerderjarige patiënten mag ook de minderjarige patiënt zich tijdens het leven niet tegen inzage verzet hebben.



7 – HET RECHT OP BESCHERMING VAN DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER

Patiënten hebben recht op bescherming van hun persoonlijke levenssfeer. Dit recht op privacy is nauw verbonden met het medisch beroepsgeheim. In de eerste plaats betekent het dat informatie over je gezondheidstoestand niet zomaar aan derden mag worden meegedeeld. Niemand kan jou of je zorgverlener verplichten om gezondheidsinformatie aan bijvoorbeeld een werkgever of een verzekeringsmaatschappij mee te delen. Er moet bovendien heel discreet met je patiëntengegevens worden omgegaan. De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG of GDPR) bevat meer regels rond de verwerking van gezondheidsgegevens.

Wat verwachten patiënten?

Patiënten verwachten bijzondere aandacht voor hun privacy in specifieke situaties:

- in de apotheek,
- bij verpleging in de thuissituatie,
- in wachtkamers van zorgverleners en ziekenhuizen,
- in meerpersoonkamers in ziekenhuizen,
- in opleidingssituaties,
- bij het gedeelde beroepsgeheim in ziekenhuizen,
- bij wilsonbekwame patiënten.

Als patiënt heb je ook recht op respect voor je intimiteit. Zo mogen bij jouw zorg enkel de mensen aanwezig zijn die er om professionele redenen bij moeten zijn. Voor alle anderen moet jij toestemming geven. Dat wil zeggen dat ze jouw toestemming moeten vragen als er studenten aanwezig zijn bij een consultatie en als ze je onderzoeken. Je kan dat steeds weigeren. Als je dat wil mag je vragen dat je vertrouwenspersoon aanwezig is bij je zorg.

Tijdens mijn laatste verblijf op de afdeling nierziekten van het universitaire ziekenhuis volgde een groep studenten de professor tijdens haar dagelijkse ronde. Plots stonden ze aan mijn bed en werd ik om de beurt door de studenten onderzocht. Ik vind het goed dat ze het vak leren, maar vond het wel vervelend dat ze allemaal mijn buik moesten onderzoeken. Had ik dit kunnen weigeren?

Jimmy, 43 jaar

8 – HET RECHT OP PIJNBEHANDELING

Elke patiënt heeft er recht op dat zorgverleners aandacht hebben voor pijn. Ze moeten pijn zo goed als mogelijk voorkomen, evalueren, behandelen en verzachten.

9 – HET RECHT OM KLACHT NEER TE LEGGEN

Om ervoor te zorgen dat de verschillende rechten van de patiënt geen 'lege doos' blijven, maar daadwerkelijk worden nageleefd, voegde de wetgever het recht op klachtenbemiddeling toe aan de wet. Het recht om klacht neer te leggen bij een bevoegde ombudsdienst vormt dan ook het sluitstuk van de wet. Niet alleen jij maar ook nabestaanden kunnen een klacht indienen bij de ombudsdienst.

De ombudspersoon beluistert je klacht, bemiddelt tussen de betrokken partijen en zoekt naar een bevredigende oplossing. Belangrijk: het gaat hier enkel om klachtenbemiddeling en niet om klachtenbehandeling. De ombudspersoon kan dus niet oordelen over je klacht. Als er geen oplossing wordt bereikt, zal je in ieder geval geïnformeerd worden over mogelijke verdere stappen.

Naast bemiddelen bij concrete klachten heeft de ombudspersoon nog een reeks taken:

- ▶ alle patiënten informeren over de organisatie van de ombudsdienst en het verloop van een klachtenprocedure,
- ▶ werken aan een betere communicatie tussen patiënt en beroepsbeoefenaar zodat er minder klachten komen,
- ▶ een jaarverslag opstellen met een overzicht van het aantal klachten, de inhoud ervan en het resultaat van de bemiddeling,
- ▶ aanbevelingen formuleren om de oorzaken van klachten te verhelpen.

Na mijn laatste ziekenhuisbezoek had ik een wrang gevoel. De arts die me zou opereren, was erg onbeschoft en gaf me geen informatie. Ik wil vooral vermijden dat anderen na mij hetzelfde moeten meemaken. Kan ik met mijn klacht ergens terecht?

Freddy, 62 jaar

Er bestaan heel veel ombudsdiensten en klachteninstanties. Afhankelijk van de persoon of dienst waarover je een klacht hebt, kom je terecht bij een andere ombudsdienst of klachteninstantie.

We lijsten de belangrijkste hieronder op: de federale ombudsdienst, de lokale ombudsdienst in het ziekenhuis en een ombudsdienst binnen de geestelijke gezondheidszorg.

Je hebt een klacht over patiëntenrechten bij een zorgverlener buiten het ziekenhuis

Voor klachten over zorgverleners buiten het ziekenhuis zoals huisartsen, psychologen, tandartsen, thuisverpleegkundigen of apothekers bestaat geen specifieke ombudsdienst. Je kan met klachten over die zorgverleners terecht bij de federale ombudsdienst 'Rechten van de patiënt'. Die ombudsdienst heeft dezelfde taken als de andere ombudsdiensten.

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
DG Gezondheidszorg
Federale ombudsdienst 'Rechten van de patiënt'

A. Galileelaan 5/2, 1210 Brussel

T. 02 524 85 20

E. bemiddeling-patientenrechten@health.fgov.be

Je hebt een klacht over patiëntenrechten in een ziekenhuis

Ieder ziekenhuis moet een ombudsdienst hebben. Je kan er terecht met elke klacht over je opname of behandeling. De ombudspersoon zal proberen om samen met jou een oplossing te vinden.

Een klacht kan heel delicaat zijn. Een ombudsdienst heeft dan ook geen eenvoudige taak. Om de dienst goed te laten werken, moet het ziekenhuis aan enkele randvoorwaarden voldoen. Zo moeten alle patiënten informatie krijgen over het bestaan en de werking van de ombudsdienst, bijvoorbeeld aan het onthaal of op de website. De ombudsdienst moet ook ongehinderd contact kunnen opnemen met iedereen die bij de klacht betrokken is, en de klachten moeten behandeld kunnen worden binnen een redelijke termijn. Het is belangrijk dat de ombudsdienst onafhankelijk is. De mensen die bij de ombudsdienst werken, moeten hun taken in alle openheid en zonder inmenging van anderen kunnen uitvoeren.

De contactgegevens van de ombudsdienst van jouw ziekenhuis vind je op de website van het ziekenhuis of kan je navragen in het ziekenhuis zelf.

Je hebt een klacht over patiëntenrechten in de geestelijke gezondheidszorg

Een psychiatrisch ziekenhuis kan zelf een ombudsdienst organiseren (zie paragraaf

hiernaast) of gebruik maken van de externe ombudsdienst van de onafhankelijke ombudsdienst geestelijke gezondheid (OOGG). De onafhankelijke ombudspersonen werken voor Psyche vzw. Contactgegevens van de verschillende ombudspersonen vind je terug op de website www.oogg.be. Bij de externe ombudsdienst binnen de geestelijke gezondheidszorg kan je ook terecht met een klacht over beschut wonen of een psychiatrisch verzorgingstehuis. Als je een klacht hebt over de opname of behandeling in een psychiatrische afdeling in een algemeen ziekenhuis (PAAZ) kan je terecht bij de ombudsdienst van dat ziekenhuis.

De wetgever koos voor klachtenbemiddeling en niet klachtenbehandeling. Dat wil zeggen dat een ombudsdienst geen oordeel velt over een klacht en ook geen sanctie uitspreekt. De Federale Toezichtcommissie kan dat wel. Deze commissie houdt toezicht op het kwaliteitsvol handelen van zorgverleners. Heb je dus een klacht over kwaliteitsvolle praktijkvoering dan kan je je richten tot de Toezichtcommissie via <https://www.health.belgium.be/nl/federale-toezichtcommissie>. In de toekomst wordt deze Toezichtcommissie mogelijk ook bevoegd voor het behandelen van klachten over patiëntenrechten.

Tip

Wil je meer weten over wat je moet doen bij een klacht over patiëntenrechten? Bekijk dan het stappenplan op onze website <https://vlaamspatientenplatform.be/nl/advies-en-tips/stappenplan-patientenrechten>.

PATIËNTEN- RECHTEN IN DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDS- ZORG



Patiënten in de geestelijke gezondheidszorg ervaren dat het niet altijd makkelijk is om hun patiëntenrechten uit te oefenen. Zo is er een spanningsveld tussen de patiëntenrechten (zoals het recht om toestemming te geven) en een gedwongen opname of behandeling. Nochtans is ook dan de patiëntenrechtenwet van toepassing!

Bij het uitoefenen van je rechten in de geestelijke gezondheidszorg spelen je vertrouwenspersoon en vertegenwoordiger een belangrijke rol. Je vertrouwenspersoon kan je bijstaan en als tussenpersoon een belangrijke brugfunctie tussen jou en je zorgverlener vervullen.

Je zorgverlener kan oordelen dat je als patiënt met een psychische kwetsbaarheid (tijdelijk) niet in staat bent om je patiëntenrechten zelf uit te oefenen en dus wilsonbekwaam bent op dat vlak. In dat geval zal een vertegenwoordiger (tijdelijk) je belangen behartigen.

1 – WAT IS EEN GEDWONGEN OPNAME?

Tijdens een gedwongen opname wordt een persoon met een psychische kwetsbaarheid na een beslissing van de rechter of het parket zonder diens toestemming behandeld in een (psychiatrisch) ziekenhuis.¹ Je kan enkel tegen je wil opgenomen worden als er geen andere geschikte behandeling mogelijk is en als je toestand dit vereist. Dat kan ofwel het geval zijn omdat je je eigen gezondheid en veiligheid ernstig in gevaar brengt ofwel omdat je een ernstige bedreiging vormt voor het leven of de integriteit van een andere persoon. Een gedwongen opname is dus een beschermingsmaatregel.

2 – DE RECHTEN VAN DE PATIËNT TIJDENS EEN GEDWONGEN OPNAME

Ook voor een patiënt in de geestelijke gezondheidszorg en in het bijzonder een patiënt die gedwongen werd opgenomen gelden alle patiëntenrechten.

Enkele voorbeelden en aandachtspunten:

- **Recht op kwaliteitsvolle dienstverlening**
Je moet worden opgenomen in een voor jouw kwetsbaarheid geschikte zorgorganisatie.
- **Recht op vrije keuze van de zorgverlener**
Tijdens de opname zijn er praktische beperkingen. Zo is het bijvoorbeeld om organisatorische redenen niet altijd mogelijk om een andere psychiater te

kiezen. Toch geldt het principe van vrije keuze van zorgverlener wel. Dit is zeker het geval voor lichamelijke aandoeningen.

- **Recht op informatie**
De zorgverlener mag de therapeutische exceptie niet misbruiken en moet altijd alle informatie over je gezondheidstoestand geven, tenzij de informatie een ernstig nadeel voor je gezondheid betekent. Als er van dit gevaar geen sprake meer is, moet je zorgverlener je informeren.
- **Recht op geïnformeerde toestemming**
Enkel een wilsbekwame patiënt kan een geldige toestemming geven. Een gedwongen opname betekent niet noodzakelijk dat je wilsonbekwaam bent. De zorgverlener zal moeten beoordelen of je al dan niet in staat bent om je rechten als patiënt uit te oefenen. Als dat niet het geval is, moet je vertegenwoordiger je belangen verdedigen. In principe kan je niet zonder jouw toestemming of die van je vertegenwoordiger behandeld worden. Toch zien we dat dit in de praktijk gebeurt.
- **Recht op het neerleggen van een klacht**
Een psychiatrisch ziekenhuis kan zelf een ombudsdienst organiseren of gebruik maken van de Onafhankelijke Ombudsdienst Geestelijk Gezondheidszorg (OOGG) (zie pagina 25).

¹ Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming opgelegd aan een persoon met een psychiatrische aandoening, BS 1 januari 2025

4

WAT KAN JE REGELEN VOOR LATER? VROEGTIJDIGE ZORGPLANNING



Maak je je soms zorgen over je toekomstige zorg, je levenseinde en de beslissingen die jij of jouw naasten dan zullen moeten nemen? De patiëntenrechtenwet bepaalt dat je recht hebt op vroegtijdige zorgplanning. Dat is een voortdurend denk- en communicatieproces over jouw wensen en levensdoelen. Een onderdeel daarvan zijn de voorafgaande wilsverklaringen. Er zijn vijf wilsverklaringen:

- De negatieve wilsverklaring
- De wilsverklaring euthanasie
- De verklaring inzake de wijze van teraardebestelling
- De verklaring voor donatie lichaamsmateriaal
- De lichaamsschenking aan de wetenschap

LevensEindeInformatieForum (LEIF) heeft alle informatie en formulieren rond deze wilsverklaringen samengevat in het LEIFPLAN. Je kan het downloaden op: www.leif.be/voorafgaande-zorgplanning.

Je vertrouwenspersoon en/of je vertegenwoordiger zijn bij uitstek geschikt om je wensen over vroegtijdige zorgplanning mee te bespreken.



Je kan een vertrouwenspersoon aanwijzen

Als je een vertrouwenspersoon aanduidt, ben je zeker dat je goed bijgestaan wordt bij het uitoefenen van je patiëntenrechten. Aan het begin van deze brochure, op pagina 8 vind je meer informatie over de vertrouwenspersoon en hoe je die kan aanduiden.

Je kan een vertegenwoordiger aanduiden

Je kan een vertegenwoordiger aanduiden die je patiëntenrechten zal uitoefenen wanneer jij dit niet meer kan. Je kan met je vertegenwoordiger dan ook op voorhand je wensen bespreken. Zelf een vertegenwoordiger aanduiden is heel eenvoudig. Op pagina 9 en volgende van deze brochure vind je meer informatie over de vertegenwoordiger.

5

DOCUMENTEN

Op de volgende pagina's vind je twee voorbeelddocumenten die je kan gebruiken om een vertrouwenspersoon en een vertegenwoordiger aan te duiden. Scheur de documenten uit, vul ze in en maak enkele kopies: voor jezelf, voor je vertrouwenspersoon en voor elke betrokken zorgverlener.

AANWIJZING VAN EEN VERTROUWENSPERSOON

Wet betreffende de patiëntenrechten

Ik (voornaam en naam patiënt)
 wijs hierbij de volgende persoon aan als mijn vertrouwenspersoon.

Deze persoon staat me bij:

- ☐ bij al mijn patiëntenrechten
- ☐ bij volgende patiëntenrechten (zelf in te vullen)

- ☐
- ☐
- ☐
- ☐
- ☐
- ☐
- ☐
- ☐
- ☐
- ☐

Identiteitsgegevens van de patiënt

Voornaam en naam:

Adres:

Telefoonnummer/GSM:

E-mailadres:

Geboortedatum:

Identiteitsgegevens van de vertrouwenspersoon

Voornaam en naam:

Adres:

Telefoonnummer/GSM:

E-mailadres:

Geboortedatum:

Opgemaakt te Op datum

Handtekening patiënt: Handtekening aangewezen vertegenwoordiger:



AANWIJZING VAN EEN VERTEGENWOORDIGER

Wet betreffende de patiëntenrechten

Ik (voornaam en naam patiënt)
wijs hierbij de volgende persoon aan als mijn vertegenwoordiger indien ik zelf niet in staat
ben om beslissingen te nemen over de aan mij te verstrekken gezondheidszorgen en niet
zelf mijn rechten als patiënt kan uitoefenen.

Identiteitsgegevens van de patiënt

Voornaam en naam:

Adres:

Telefoonnummer/GSM:

E-mailadres:

Geboortedatum:

Identiteitsgegevens van de vertrouwenspersoon

Voornaam en naam:

Adres:

Telefoonnummer/GSM:

E-mailadres:

Geboortedatum:

Opgemaakt te Op datum

Handtekening patiënt: Handtekening aangewezen vertrouwenspersoon:

.....

Optioneel

Als bovenstaand persoon de rol van vertegenwoordiger niet kan opnemen, duid ik volgende
persoon als vertegenwoordiger aan:

Voornaam en naam:

(Voor deze persoon maak je ook een formulier 'aanwijzing van een vertegenwoordiger' aan.)





6

WAT IS HET VLAAMS PATIËNTEN- PLATFORM VZW?



De levenskwaliteit van personen met een chronische ziekte en hun omgeving verbeteren, dat doe je niet alleen, maar samen! Noden en knelpunten waar zij tegenaan lopen, kaarten we aan bij de overheid en de zorgsector. Samen met onze leden, meer dan 125 patiëntenverenigingen, werken we aan kwaliteitsvolle en toegankelijke zorg op maat van personen met een chronische aandoening.

Hoe doen we dit?

- ▶ We brengen patiëntenverenigingen samen.
- ▶ Noden en knelpunten kaarten we aan en helpen we oplossen.
- ▶ We doen aan vertegenwoordiging en zorgen voor inspraak.
- ▶ We signaleren, informeren en beslissen mee.

Met wie doen we dit?

Met onze leden, meer dan 125 patiëntenverenigingen. Zij beschikken over ontzettend veel informatie over hoe het is om te leven met een chronische ziekte. Die ervaringsdeskundigheid is voor het VPP het fundament om verder te bouwen aan een betere levenskwaliteit voor mensen met een chronische aandoening.

7

ANDERE BROCHURES VAN HET VLAAMS PATIËNTEN- PLATFORM VZW



Wie is wie?
De expertise-artsen en hun opdracht.



Verzekeringen



Geneesmiddelenprocedures

Voor een geactualiseerde lijst van de brochures kan je kijken op onze website www.vlaamspatiëntenplatform.be/nl/publicaties. Daar kan je al onze brochures ook gratis downloaden.

Wil je graag meer informatie of een exemplaar van een brochure?

Neem contact met ons op:

Vlaams Patiëntenplatform vzw

A. Naamsesteenweg 65

3001 Heverlee

T. 016 23 05 26

E. info@vlaamspatientenplatform.be

W. www.vlaamspatientenplatform.be



Vlaams patiëntenplatform
Samen sterker